

Çevresel Baskı Gruplarının Okulun Genel İşleyişine Etkileri (Kocaeli-İzmit Örneği)

Hüseyin Gül*

Özet: Bu araştırma, okulun çevresi ile ilişkilerini yönetici ve öğretmen algılarına dayalı olarak incelemeyi amaçlamıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan Çevresel Baskı Gruplarına İlişkin Algı ve Beklenti Ölçeği (ÇBG-ABÖ) araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, okulun genel işleyişi ile ilgili 26 soru maddesini içermektedir. ÇBG-ABÖ geçerliğini sağlamak amacıyla uzman kanısına başvurulmuştur. Güvenirliğini sağlamak amacıyla da madde test korelasyonları (r) ve alfa (α) değerleri hesaplanmıştır. Alfa $\alpha = ,92$ olarak bulunmuştur. Araştırmanın evrenini, Kocaeli İli, İzmit Büyük Şehir Belediyesine bağlı yerlerde 1996-1997 öğretim yılında ilköğretim okulları ve liselerde görevli 2640 yönetici ve öğretmen; örneklemini ise bu yerleşim yerlerindeki ilköğretim okulları ve liselerde görevli 97 yönetici, 310 öğretmen olmak üzere toplam 407 denek oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde frekans (f), aritmetik ortalama (\bar{X}), standart sapma (Ss), t-testi (p<.05 anlamlılık düzeyinde) ve tek yönlü varyans analizi (p<.05 anlamlılık düzeyinde) kullanılmıştır. Araştırmada çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin yönetici ve öğretmenler arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Cinsiyet, yöneticilikteki kıdem, mezun olunan fakültenin türü, branş ve okul türü değişkenlerine göre yöneticilerin çevresel baskı gruplarına ilişkin algıları arasında anlamlı farklılıklar bulunmamıştır.

Anahtar sözcükler: Grup, Baskı grupları, Okulu etkileyen gruplar.

Giriş

Okulların bağımlı olduğu bir çevresi vardır. Okulun çevresi ona girdiler veren, onun çıktılarını alan diğer sistemlerdir. Okul, çevresiyle sürekli bir etkileşim ve iletişim içindedir. Okul, çevresiyle etkileşim ve iletişim kurmadan yaşayamaz. Geleneksel okul, çevresine kapalı bir sistemdir. Sistemin kapalılık-açıklık özellikleri, çevre ile

* Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Gül Kocaeli Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bölümünde öğretim üyesidir.

etkileşimine ve girdileri seçmedeki ölçütlere bağlı olarak açıklanabilir (Açıkalın, 1995; Aydın 1987). Okul bir örgüt olarak çevreden etkilenirken bürokratik yapısı ile gerektiğinde kendisini koruyabilir (Eryılmaz, 1993).

Okulu sistem olarak algılamak demek, okulu tek başına bir örgüt olarak değil, çevresindeki diğer sistemlerle birlikte düşündürmektir. Okula sistem yaklaşımı, okulun sorunlarının ilişkili olduğu tüm öğelerle birlikte bütüncül bir yaklaşımla anlaşılmasını sağlar.

Okullar gevşek bağlı sistemler olarak değerlendirilebilir. Gevşek bağlı sistemler olaylara duyarlıdır. Tepkiler verebilen özelliktedir. Her bir olay kendi kimliğini ve eğitimsel yapısını sergiler ve korur. Öğretimin hem bürokratik hem de yönetsel açılarından örgütsel yapının denetiminden çıkarılma eğilimi vardır (Meyer ve Rowan, 1983).

Geleneksel okul, çevresine kapalı bir sistemdir. Kapalı bir sistem, ne çevresinden gelen etkileri benimser, ne de çevresini etkilemeye çalışır. Geleneksel okulun çevresiyelik etkileşimden yoksunluğu, çevrenin okul ile etkileşiminin yok olmasına yol açabilir.

Okul, sistem olarak çözümlendiğinde, çevresini kesin sınırları ile tanımlamak zordur. Sistemin kapalı ya da açık özellikleri, çevre ile etkileşimine ve girdileri seçmedeki ölçütlere bağlı olarak açıklanabilir. Herhangi bir okul, çevresindeki sistemlerde meydana gelen değişimleri izleyip, kendini bu değişimlere göre yeniden yorumlayıp, yapılandırıp işletebiliyorsa, bu okulun açık sistem özelliklerini gösterdiği söylenebilir. Okul açık sistem özelliği gösteriyorsa, çevre sistemlerin değişimlerinden etkileneneği gibi, çevre sistemleri etkilemek için farklı yöntem ve araçları kullanabilecektir (Açıkalın, 1995).

Bir okulun yönetiminde iç ve dış öğeler etkili olabilmektedir. İç öğeler, okulu oluşturan onun yapısında yer alan tüm öğelerdir. Dış öğeler ise okulun yapısında olmayıp onu etkileyen ve böylece yönetiminde dolaylı etkide bulunan öğelerdir (Bursalıoğlu, 1991). İç ve dış öğeler birer baskı grubu olarak değerlendirilebilir. Bütün bu öğelerin okulun yönetimi, yapısı ve işleyişi üzerinde etkileri olduğu söylenebilir. Bu yüzden grupları ya da grubun yapı ve işleyişini de dikkate alarak çözümlenmek gerekmektedir.

Okulun üzerinde amaçları doğrultusunda baskı yapan grupların olması doğaldır. Okulla yakın ilişkiler içinde olmak isteyen grupların oluşturduğu toplumsal gruplar bir yandan okula yardım ederken öte yandan amaçlarını okul yönetimine yansıtma isterler. Bu istekler baskıya dönüşebilir. Okul yönetiminin bu baskıyı yönetimin ve eğitimin işleyişine zarar vermeyecek düzeye indirmesi beklenir (Başaran, 1988). Okul, grupların varlığından yararlanma yoluna da gidebilir. Baskı grubunun yeterliliği artıkça grubu oluşturan üyelerin bilgi, beceri ve yeteneklerinin de grubun yapı-

sına yansıtacağı gerçeği dikkate alınmalıdır. Grubun büyüklüğü iletişimi ve etkileşimi de büyük ölçüde etkiler (Baron, 1992).

Toplumsal, ekonomik ve siyasal bir girişim olan eğitimi çıkar grupları amaçları doğrultusunda etkilemek isterler. Bunların kendilerine özgü kamu yararı yaklaşımları ve buna dayalı eğitim felsefeleri olur. Baskı grupları okulu etkileyerek kendi istekleri yönünde yön vermeye çalışırlar. Bu yüzden eğitim kurumlarının sağlam bir felsefeye dayanması gerekir. Bazılarına göre okullara bu baskı grupları yön verir. Okul yöneticisi, bu baskılar altında çalışır. Bursalıoğlu'na göre bu baskıların olmadığı toplum ve eğitimin demokratik olması da beklenemez. Paul (2000) ve Pym (2006) etkili kararların alınmasında baskı gruplarının önemli işlevlere sahip olduğu bulgusuna ulaşmışlardır.

İç baskı öğeleri; yöneticiler, öğretmenler, öğrenciler, eğitimci olmayan personel okulun iç öğeleri olarak okulu etkilemek isteyen birer baskı grubu olarak kabul edilebilir. Okul sisteminin çevresinde onu etkilemek isteyen gruplar birer baskı grubu olarak kabul edilebilir. Bunlar; veliler, okul aile birlikleri ve koruma dernekleri, yerel dernekler, öğretmen sendikaları, basın yayın örgütleri, siyasal parti örgütleri, dinsel örgütler, yerel yönetim kuruluşları, ticaret ve sanayi örgütleri olarak sayılabilir.

Baskı grupları, ortak çıkarlar etrafında birleşen ve bunları gerçekleştirmek için siyasal otoriteler üzerinde etki yapmaya çalışan örgütlenmiş gruplar olarak tanımlanabilir (Kapani, 1983). Üyelerin her türlü çıkarlarını korumak için oluşturulmuş örgütlü ya da örgütsüz insan gruplarına da çıkar grupları denir. Her türlü dernek, sendika, meslek kuruluşları birer çıkar grubu olarak nitelendirilebilir (Çağır, 1984). Baskı grupları, amaçlarını gerçekleştirmek için çeşitli alanlarda değişik yöntemlere başvururlar. Kullanılan yöntemler siyasal sistemlere göre farklılıklar göstermektedir (Kapani, 1983). Baskı grupları doğrudan ve dolaylı olarak baskı uygulayabilmektedirler. Doğrudan baskı kulis biçiminde kendisini göstermektedir. Bu etkileme biçiminde karar merkezleri etkilenmeye çalışılır. İstemlerinde haklılığını kanıtlayan belgelerin sunulması, sözlü açıklamalarda bulunmak üzere heyetler gönderilmesi doğrudan etkileme olarak nitelendirilebilir. Ancak baskı bazen üstü kapalı ve gizli olarak örtülü para yardımı, hediye, parasız seyahat gibi yapılmaktadır. Baskı grupları, amaçlarına ulaşabilmek için ülkede ya da bölgede alınan kararlara üyelerinin yararına istemlerini yansıtmaya çabasına girerler. Öztekin, baskı gruplarının uyguladıkları yol ve yöntemleri beş grupta toplamıştır: İnandırma, tehdit, parasal destek verme, çalışmaların engellenmesi ve doğrudan eylem (Öztekin, 1993).

Baskı grupları baskı yöntemlerini uygularken güçleri oranında etkili olurlar (Yücekök, 1987). Bir grup eyleminin değerlendirilmesinde “erişilmek istenen nok-

taya erişildi mi?" sorusuna verilen yanıt baskı grubunun amacına ulaşma düzeylerinin bir ölçüsü olarak nitelendirilebilir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, genel yönetim bilimi ve eğitim yönetimi biliminin kuram ilke ve kavramlarının ışığında ekonomik, toplumsal ve siyasal bir girişim olan eğitim örgütlerinin çevresi ile olan ilişkilerini bir sistem bütünlüğü içerisinde incelemek, bu çerçevede okulun genel işleyişine çevresel baskı gruplarının etkisini yine bu bütünlük içinde ortaya koymaktır.

Problem Cümlesi

Kocaeli İli İzmit Büyük Şehir Belediye sınırları içinde bulunan ilköğretim okulları ile liselerde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişini üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeyi nedir?

Alt Problemler

1. Yönetici ve öğretmenlerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişini üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeyleri onların konumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
2. Yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişini üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeyleri onların;
 - a) cinsiyetleri
 - b) yöneticilikteki kıdemleri
 - c) mezun oldukları fakülte ya da yüksek okulun türü
 - d) branşları
 - e) çalıştıkları okulun ilköğretim okulu ya da lise olmasına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

Sınırlamalar

1. Araştırmaya yalnızca Kocaeli İli İzmit Büyükşehir Belediyesine bağlı yerlerdeki ilköğretim okulları ve liseler alınmıştır.
2. Araştırmada, 1996-1997 öğretim yılında ilköğretim okulları ve liselerde görevli okul yöneticileri ve öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır.

3. Araştırma, Çevresel Baskı Gruplarının Okulun İşleyişi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Algı ve Beklenti Düzeyleri Ölçeği (ÇBG-ABÖ) ile elde edilen bilgilerle sınırlıdır.

Sayıtlar

1. Geliştirilen bilgi toplama ölçeğinin (Çevresel Baskı Gruplarının Okulun İşleyişi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Algı ve Beklenti Düzeyleri Ölçeği) geçerliğine ilişkin alınan uzman kanıları yeterlidir.
2. Deneklerin Çevresel baskı Gruplarının Okulun İşleyişi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Algı ve Beklenti Düzeyleri Ölçeği (ÇBG-ABÖ)'ne verdikleri yanıtlar deneklerin gerçek algı ve beklentilerini yansıttığı kabul edilmektedir.

Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma, “tarama” modeline dayalı “betimleme-alan” araştırması desenindedir. Araştırma temelde, araştırmacı tarafından geliştirilen Çevresel Baskı Gruplarının Okulun İşleyişi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Algı ve Beklenti Ölçeğinin (ÇBG-ABÖ) yönetici ve öğretmenlere uygulanması sonucunda elde edilen verilere dayalıdır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Çevresel Baskı Gruplarına İlişkin Algı ve Beklenti Ölçeğini (ÇBG-ABÖ) geliştirmek amacıyla Kocaeli İzmit Büyük Şehir Belediyesi alanındaki ilköğretim okulları ve liselerde 1995-1996 öğretim yılının haziran ayında uzman görüşü alınarak görev yapan 30 yönetici ve öğretmene aşağıdaki açıklama ve açık uçlu soru sorulmuştur.

Belirtilen açık uçlu sorulara ilişkin verilen ham bilgiler çetele tutularak gruplandırılmış, ayrıca öğretmen ve yöneticilerle görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bilgiler maddeleştirilerek birbirine benzeyenler ayıklanmış, bazıları ise bütünleştirilmiştir. Maddeler yargılara dönüştürülerek algı ve beklenti boyutları için yeniden düzenlenmiştir. Böylece bir ÇBG-ABÖ taslağı geliştirilmiştir.

Taslak ÇBG-ABÖ'deki maddelerin açık, sade ve anlaşılır duruma getirilmesi amacıyla öğretmen, yönetici, denetmen, araştırma görevlisi ve beş uzman kişiye okularak farklı öneriler doğrultusunda yeniden biçimlendirilmiştir. Maddelere verilecek yanıtlar beşli seçenekler eşit aralıklı (Hiç, az, orta, çok, pek çok) biçiminde derecelendirilmiştir.

ÇBG-ABÖ'nün içeriği, okulun yönetsel işleyişine ilişkin 13, eğitsel işleyişine 13 olmak üzere toplam 26 sorudan oluşmuştur. Okulun yönetsel ve eğitsel işleyişine ilişkin soru maddelerinin tümü okulun genel işleyişi olarak kabul edilmiştir.

Geçerlik ve Güvenirlik

ÇBG-ABÖ'nin geçerliğini sağlamak amacıyla uzman kanısına başvurulmuştur. Güvenirliğini sağlamak amacıyla da madde test korelasyonları (r) ve Alfa (α) değerleri hesaplanmıştır. $\alpha=.92$ olarak bulunmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Elde edilen ham veriler (Hiç, az, orta, çok ve pek çok için sırasıyla: 1,2,3,4 ve 5 puan verilerek) bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Söz konusu puanlar, bilimsel araştırmalarda kullanılan bir istatistik paket programı olan SPSS'ye yüklenmiştir. Veriler, değişkenlere (bağımlı-bağımsız) ve boyutlara göre (yönetsel, eğitsel ve genel) düzenlenerek her boyut ve baskı grubu için algı ve beklenti ham puanı hesaplamaları yapılarak istatistiksel tekniklerinin uygulanmasına hazır duruma getirilmiştir. Aritmetik ortalamaların yorumunda 1-5 arası, beş eşit parçaya bölünerek bulunan 1,00-1,79 değerleri "hiç", 1,80-2,59 değerleri "az", 2,60-3,39 değerleri "orta", 3,40-4,19 değerleri "çok" ve 4,20-5,00 değerleri "pek çok" olarak kabul edilmiştir. Genel boyutta ise 26,00-46,79 değerleri "hiç", 46,80-67,59 değerleri "az", 67,60-88,39 değerleri "orta", 88,40-109,19 değerleri "çok" ve 109,20-130,00 değerleri ise "pek çok" olarak kabul edilmiştir.

Verilerin çözümlemesinde frekans (f), aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (Ss), t-testi ($p<.05$ ve $p<.01$ anlamlılık düzeyinde) ve parametrik testlerden tek yönlü varyans analizi ($p<.05$ anlamlılık düzeyinde) kullanılmıştır.

Bu araştırmanın bağımlı görünümlü değişkeni çevresel baskı gruplarının okulun işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeyleri; bağımsız görünümlü değişkenleri ise; araştırma kapsamındaki yönetici ve öğretmenlerin kişisel özellikleri ve konumlarıdır. Bunlardan bağımlı değişken çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeyleridir. Bu ölçekten elde edilen veriler sürekli değişken cinsinden olduğundan; bir başka söyleyişle eşit aralıklı ölçekle ölçüm yapıldığından ve bağımsız değişkenleri sınıflamalı ölçekle ölçüldüğünden verilerin çözümlemesinde t ve F testleri kullanılmıştır.

Bağımsız değişkenlerden cinsiyet, deneklerin konumu değişkenleri iki grup halinde olduklarından ilgili alt problemlerin çözümlemesinde t-testi kullanılmıştır.

Öteki alt problemlerin çözümlenmesinde F testi uygulanmıştır. F testinin önemli çıktığı durumlarda farklılığın hangi gruplardan geldiğini anlamak üzere LSD testi yapılmıştır.

Evren

Araştırmanın evrenini, Kocaeli İli İzmit Büyük Şehir Belediyesine bağlı yerlerde bulunan ilköğretim okulları ve liselerdeki yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Kocaeli İli İzmit Büyük Şehir Belediyesine bağlı bulunan yerlerde 1996-1997 öğretim yılında 59 ilköğretim okulu ve 21 lise bulunmaktadır. Araştırmanın evrenini, bu 80 okulda görevli 330 yönetici ve 2310 öğretmen olmak üzere, toplam 2640 denek oluşturmaktadır.

Örneklem

Araştırmanın örneklemini, küme örnekleme yöntemi ve yansızlık kuralıyla belirlenmiştir (Kaptan, 1991; Karasar, 1991; Arseven, 1994;).

Yansızlık kuralına göre ad çekme ile belirlenen 59 ilköğretim okulundan 28'ine; 21 lisenin ise 16'sına ÇBG-ABÖ dağıtılmış, bir hafta sonra toplanan anketler içerisinde eksik dolduranlar, aynı seçeneği işaretlenenler ayıklananlar değerlendirme dışı tutulmuştur. Değerlendirmeye geçerli olan 407 ÇBG-ABÖ alınmıştır. Buna göre, evreni oluşturan 80 okulun (59 ilköğretim okulu ve 21 lise) örneklemini; 44 okul (28 ilköğretim okulu ve 16 lise) oluşturmaktadır. Evreni oluşturan 2640 öğretmen ve yöneticinin örneklemini 407 yönetici ve öğretmen oluşturmaktadır. Yöneticiler örneklemin 0,24'ünü öğretmenler ise 0,76'sını oluşturmaktadır.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Birinci alt problem "Yönetici ve öğretmenlerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeyleri onların konumlarına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?" biçiminde ifade edilmiştir.

Bu alt problemin sınanması için yapılan t-testi analizi sonuçları ilgili diğer verilerle birlikte Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çevresel Baskı Gruplarının Okulun Genel İşleyişi Üzerindeki Etkileriyle İlgili Yönetici ve Öğretmen Algı Düzeylerine İlişkin t-testi Sonuçları

Görevi	N	\bar{x}	Ss	Önem Düzeyi	
				t	P
Öğretmen	97	48,5	11,6	1,14	.25
Yönetici	310	50,1	13,0		

*p<.05; sd =405

Tablo 1’de görüldüğü gibi çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin olarak yöneticilerin algı düzeyleri $\bar{x} = 50,1$ ile öğretmenlerin algı düzeyleri $\bar{x} = 48,5$ olarak bulunmuştur. Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlılığını sınamak üzere yapılan t-testi ise (t=1,14; sd=405) p<.05 düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Bununla birlikte her iki grubun baskıyı “az” düzeyde algıladıkları söylenebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

a. Cinsiyete Göre: Yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeylerinin cinsiyete göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan t-testi sonuçları ilgili verilerle birlikte Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Yöneticilerin Cinsiyetleri İle Çevresel Baskı Gruplarının Okulun Genel İşleyişi Üzerindeki Etkileri Konusundaki Algı Düzeyleri

Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	Önem Düzeyi	
				t	p
Kadın	18	45,1	10,8	1,8	.07
Erkek	79	51,3	13,3		

*p<.05; sd =95

Tablo 2’de görüldüğü gibi çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin olarak erkek yöneticilerin algı düzeyleri $\bar{x} = 51,3$ ile kadın yöneticilerin algı düzeyleri $\bar{x} = 45,1$ olarak bulunmuştur. Bu iki ortalama arasındaki farkın anlamlılığını sınamak üzere yapılan t-testi ise (t=1,82; sd=95) p<.05 düzeyin-

de anlamlı bulunmamıştır. Ancak kadın ve erkek yöneticilerin baskı grupların etkisini “az” düzeyde algıladıkları söylenebilir.

b. Kıdeme göre: Yöneticilerin yöneticilikteki kıdemlerine hesaplanan çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkileri konusundaki algı puanı ortalamalarına göre; 21 yıl ve daha yukarı yöneticilik kıdemi bulunan yöneticilerin algıları en yüksek ($\bar{x} = 54,4$) “az” düzeyinde, 0-2 yıl kıdemi bulunan yöneticilerin ise en düşük ($\bar{x} = 46,2$) “hiç” düzeyinde bulunmuştur.

Yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeylerinin onların kıdemlerine göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan F testi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: Yöneticilerin Yöneticilikteki Kıdemlerine Göre Çevresel Baskı Gruplarının Okulun Genel İşleyişi Üzerindeki Etkileri Konusundaki Algı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	3	9228,3	3076,1	1,84	.141
Gruplar içi	93	154872,0	1665,2		
Toplam	96	164100,3			

*p<.05; $F_{(Tablo)} = 2,30$; $n = 97$

Tablo 3’te görüldüğü gibi yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeylerinin onların kıdemlerine göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan F testi p<.05 düzeyinde önemli sonuç vermemektedir ($F = 1,84$). Yani kıdemi yüksek ve kıdemi az yöneticilerin konu ile ilgili görüşleri farklılık göstermemektedir. Başka bir söyleyişle kıdemin konu ile ilgili görüşlerle ilgili bir değişken olmadığı anlaşılmaktadır.

c. Mezun olunan fakülte ya da yüksek okula göre: Yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkileri konusundaki algıları mezun oldukları fakülte ya da yüksek okula göre altı ayrı grupta toplanmıştır.

Yöneticiler en son mezun olunan fakülte ya da yüksek okula göre göz önünde bulundurulduğunda 1 yöneticinin ilk öğretmen okulu mezunu, 2 yöneticinin ise ilahiyat fakültesi mezunu olduğu görülmektedir. İstatistiksel çözümlenmelerde bu 3 yönetici değerlendirmeye alınmamıştır. Böylece yöneticilerin mezun olduğu fakülte ya da yüksek okula göre yapılan çözümlenmelerde 94 yönetici değerlendirmeye alınmıştır.

Yöneticilerin mezun oldukları fakülte ya da yüksek okula göre hesaplanan çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkileri konusundaki algı puanı

ortalamalarına göre eğitim enstitüsü (3+1) mezunu yöneticilerin algıları en yüksek ($\bar{x} = 55,7$) “az” düzeyinde, fen-edebiyat fakültesi mezunu yöneticilerin ise en düşük ($\bar{x} = 45,5$) “hiç” düzeyinde bulunmuştur.

Yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun eğitsel işleyişi üzerindeki etkileri konusundaki algı düzeylerinin onların mezun oldukları fakülte ya da yüksek okula göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan F testi sonuçları Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: Yöneticilerin Mezun Olduğu Fakülte ya da Yüksek Okula Göre Çevresel Baskı Gruplarının Okulun Genel İşleyişi Üzerindeki Etkileri Konusundaki Algı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	5	12375,7	2475,1	1,44	.21
Gruplar içi	88	150648,2	17119,1		
Toplam	93	163023,9			

*p<.05; $F_{(Tablo)} = 2,30$; $n = 97$

Tablo 4’te görüldüğü gibi yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeylerinin onların mezun oldukları fakülte ya da yüksek okula göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan F testi p<.05 düzeyinde önemli sonuç vermemektedir ($F = 1,44$). Yani farklı fakülte ya da yüksek okullarda mezun olan yöneticilerin konu ile ilgili görüşleri farklılık göstermemektedir.

d. Branşa göre: Yöneticiler branşlarına göre üç ayrı grupta toplanmıştır. Yöneticilerin 5’i güzel sanatlar ve estetik, 3’ü din kültürü ve ahlak bilgisi ve 4’ü de teknik öğretmen alanı yöneticisidir. İstatistiksel çözümlenmelerde bu gruplar sayısal olarak yeterli görülmemiştir. Bundan dolayı, güzel sanatlar ve estetik ve din kültürü ve ahlak bilgisi alanındakiler sosyal-dil bilimleri alanına; teknik öğretmen alanındakiler ise matematik-fen bilimleri alanına dahil edilerek istatistiksel çözümlenmeler yapılmıştır.

Yöneticilerin branşlarına göre hesaplanan çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkileri konusundaki algı puanı ortalamalarına göre; sınıf öğretmenliği alanındaki yöneticilerin algıları en yüksek ($\bar{x} = 51,1$) “az” düzeyinde, matematik-fen bilimleri alanındaki yöneticilerin ise en düşük ($\bar{x} = 48,8$) “az” düzeyinde bulunmuştur.

Yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeylerinin onların branşlarına göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan F testi sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Yöneticilerin Branşlarına Göre Çevresel Baskı Gruplarının Okulun Genel İşleyişi Üzerindeki Etkisi Konusundaki Algı Düzeylerinin Varyans Analizi Sonuçları

Varyans Kaynağı	Sd	KT	KO	F	P
Gruplar arası	2	799,0	1737,2	0,23	.791
Gruplar içi	94	163301,3	1709,3		
Toplam	96	164100,4			

*p<.05; $F_{(Tablo)} = 2,30$; $n = 97$

Tablo 5’te görüldüğü gibi yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkileri konusundaki algı düzeylerinin onların branşlarına göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan F testi p<.05 düzeyinde önemli sonuç vermemektedir ($F = 0,23$). Yani yöneticilerin branşları konu ile ilgili görüşleri farklılık göstermemektedir. Başka bir söyleyişle branşın konu ile ilgili görüşlerle ilgili bir değişken olmadığı anlaşılmaktadır.

f. Okulun ilköğretim okulu ya da lise olmasına göre: Yöneticilerin çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin algı düzeylerinin çalıştıkları okulun ilköğretim okulu ya da lise olmasına göre önemli farklılık gösterip göstermediğini sınamak üzere yapılan t-testi sonuçları ilgili verilerle birlikte Tablo 6’da verilmektedir.

Tablo 6: Yöneticilerin Çalıştıkları Okulun İlköğretim Okulu ve Lise Olmasına Göre Çevresel Baskı Gruplarının Okulun Genel İşleyişi Üzerindeki Etkileri Konusundaki Algı Düzeyleri

Görevi	N	\bar{x}	Ss	Önem Düzeyi	
				t	p
İlköğretim	54	51,6	13,4	1,24	.21
Lise	43	48,3	12,4		

*p<.05; $sd = 95$

Tablo 6’da görüldüğü gibi çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin olarak ilköğretim okulu yöneticilerinin algı düzeyleri $\bar{x} = 51,6$ ile lise yöneticilerinin algı düzeyleri $\bar{x} = 48,3$ olarak bulunmuştur. Bu iki

ortalama arasındaki farkın anlamlılığını sınamak üzere yapılan t-testi ise ($t=1,24$; $sd=95$) $p<.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Diğer bir anlatımla çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkileri konusunda ilköğretim okulu yöneticileri ve lise yöneticileri farklı düşünmemektedirler. Bununla birlikte her iki grubun baskıyı “az” düzeyde algıladıkları söylenebilir.

Sonuç ve Öneriler

Çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerindeki etkilerine ilişkin yönetici ve öğretmenler farklı düşünmemektedirler. Bununla birlikte yönetici ve öğretmen algılarına göre çevresel baskı gruplarının okulun genel işleyişi üzerinde “az” düzeyinde etkili olduğu bulunmuştur. Buna göre çevrenin okula, okulun da çevreye olan ilgisinin yetersiz olduğu söylenebilir. Erkek ve kadın yöneticiler arasında da çevresel baskıyı algılama düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Erkek ve kadın grupları çevresel etkiyi “az” düzeyinde algılamaktadır. Böylece çevresel etkinin yöneticilerin cinsiyet değişkenine bağlı olarak farklı algılanmadığı söylenebilir. Kıdem değişkenine göre yöneticiler, çevresel etkiyi “hiç” ve “az” düzeyinde algılamakla birlikte yöneticilerin kıdemlerine bağlı anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu durum kıdem değişkeninin çevresel etkiyi algılamada etkili olmadığını göstermektedir. Yöneticilerin mezun oldukları fakülte ya da yüksek okula göre çevresel baskıya ilişkin algıları; eğitim enstitüsü mezunu olup sonradan lisans tamamlayanları “hiç”, fen-edebiyat fakültesi mezunu olanların ise “az” düzeyindedir. Buna karşın aralarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Böylece mezun olunan fakültenin çevresel etkinin algılanmasında önemli bir değişken olmadığı söylenebilir. Yöneticilerin branşlarına göre çevresel etkiyi tüm branşlarda “az” düzeyinde algıladıkları ve aralarında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. Buna göre branşın çevresel etkiyi algılamada bir değişken olmadığı söylenebilir. Yöneticilerin görev yaptıkları okulun ilköğretim okulu ya da lise olmasına göre çevresel etkiyi algılama arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Her iki okul türünde görevli yöneticiler çevresel etkiyi “az” düzeyinde algılamaktadır. Buna göre yöneticilerin çalıştıkları okul türünün çevresel etkiyi algılamada önemli bir değişken olmadığı söylenebilir.

Bu bulgular çerçevesinde aşağıdaki öneriler sunulabilir:

1. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin okulun çevresi ile iletişim ve etkileşimde bulunma sıklığını arttırabilecek düzenlemelere gidilmelidir.

2. Çevresel baskı gruplarından okulun genel işleyişine ilişkin gelebilecek öneri ve istemlerin öğretmen ve yöneticilere doğrudan ulaştırılması sağlanmalıdır.
3. Çevresel baskı gruplarının temsilcileriyle okullarda belirli aralıklarla konferans, sempozyum, panel vb. etkinlikleri düzenlenerek, söz konusu kişilerin okul yöneticileri ve öğretmenlerle ilişki kurmaları ve bilgi alışverişinde bulunmaları sağlanmalıdır.
4. Çevresel baskı gruplarından gelen öneri ve istemler okul yöneticileri tarafından dikkate alınmalı ve rapor edilerek ilgili taraflara sunulmalıdır.

Abstract: This research aimed to study the relations between the school and its environment depending on how the teachers and administrators feel these relations. The perception and expectation scale (ÇBG-ABÖ) related to environmental pressure groups have been developed by the researcher himself. The scale includes 26 question articles related to the general functioning of the school. To provide validity of ÇBG-ABÖ, we asked an expert for advice. We calculated (a) values and article test correlations (r) to provide reliance. We have found that Alfa a is equal to 92. The scope of the research includes 2640 administrators and teachers who worked in primary, secondary and high schools in 1996 -1997 academic year in Kocaeli province and the example group of the research includes 97 administrator and 310 teachers, totally 410 subjects, who worked in these schools. During the evaluation of the data, we used frequency (f), mean (\bar{x}), Standard deviation (sd), t-test (at meaningfulness level of $p < .05$) and single-way variance analysis (at the level of $p < .05$). As a result of the research we found that there is not a remarkable difference between the teachers and administrators in terms of the influence of environmental groups on the general functioning of the school. We did not found meaningful differences related the perception of influence of environmental pressure groups by the administrators according to their sex, experience, type of the faculty they attended, branch and type of the school they work, either.

Key words: Group, Pressure groups, Groups influencing the school.

Kaynakça

Açıklan, A. (1995), *Toplumsal Kurumsal Ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*, İkinci Basım, Ankara: Personel Geliştirme Merkezi Yayın No: 10.

- Armağan, İ. (1983), *Yöntembilim-1 Bilimsel Yöntem*, Birinci Basım, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları No: 16/a. İzmir: Baskı, Dizgi Ticaret Matbaacılık T.A.Ş.
- Arseven, D. A. (1994), *Alan Araştırma Yöntemi, İlkeler, Teknikler, Örnekler*, İkinci Baskı. Ankara: Gül Yayınevi.
- Aydın, M. Ve Arkadaşları (1987), *Eğitim Sosyolojisi, Seçme Yazılar*, Ankara: İlk-San Matbaası Ltd. Şti.
- Baron, B. J. (1992), "*Collaborative Problem-Solving: Is Team Performance Greater Than What is Expected From The Most Competent Member?*". Vanderbilt University.
- Başaran, İ. E. (1988), *Eğitim Yönetimi*, İkinci Bası. Ankara.
- Bursalıoğlu, Z. (1991), *Okul Yönetiminde Yeni Yapı Ve Davranış*, Sekizinci Baskı, Ankara: Personel Eğitim Geliştirme Merkezi Yayın No: 2.
- Çam, E. (1984), *Siyaset Bilimi*. İstanbul: Der Yayınları.
- Ergün, M. (1995), *Bilimsel Araştırmalarda Bilgisayarla İstatistik Uygulamaları, SPSS for Windows*, Ankara: Ocak Yayınları, Eğitim Dizisi: 2.
- Eryılmaz, B. (1993), *Bürokrasi*. İzmir: Anadolu Matbaacılık.
- Hovardaoğlu, S. (1994), *Davranış Bilimleri İçin İstatistik*, Ankara: Hatipoğlu Yayınları: 79; Yüksek Öğretim Dizisi: 20.
- Kapani, M. (1983), *Politika Bilimine Giriş*. Üçüncü Baskı. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları No: 468. Ankara: Çağ Matbaası.
- Kaptan, S. (1991), *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Meyer, J. and Rowan B. (1983), "*The Structure of Educational Organizations'*. *The Dynamics of Organizational Change in Education*, McCutchan Publishing Corporation.
- paul, j. (2000), "The potential for Social Contextual and Group biases in Team Decision-making: Biases, conditions and Psychological Mechanism", *Ergonomics*, Aug200, Vol. 43 Issue 8, p1129-1152.
- Pym, B. (2006). "The making of a Successful Pressure Group", *British Journal of Sociology*; Dec73, Vol. 24 Issue 4, p448-461.
- Karasar, N. (1991), *Bilimsel Araştırma Yöntemi, Kavramlar, İlkeler, Teknikler* Ankara: Dördüncü basım.
- Yücekök, A. (1987), *Siyasetin Toplumsal Tabanı (Siyaset Sosyolojisi)*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No: 565, 1987.